

Visiting address: Achter Sint Pieter 200, 3512 HT Utrecht, The Netherlands

Postal address: Achter Sint Pieter 200, 3512 HT Utrecht, The Netherlands

*Faculty of Law, Economics and
Governance*

Institute of International and European Law

Date

Februari 2015

Subject

Reactie consultatie

Our reference

Contact:

Hans van Meerten

Telephone

+31 (0)30 253 7046

E-mail

H.vanMeerten@uu.nl

Page

Page 1 of 5

Reactie consultatie wijziging van o.m. de Wet op het notarisambt om een fusie van de notariële pensioenfondsen mogelijk te maken.

Inleiding

Zoals in de MvT van dit wetsvoorstel wordt opgemerkt, wordt voorgesteld om de Wet op het notarisambt (Wna), de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling te wijzigen teneinde een fusie in de zin van artikel 309 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek tussen Stichting Notarieel Pensioenfonds en Stichting Bedrijfspensioenfonds ("Bpf") voor medewerkers in het Notariaat mogelijk te maken.

Dit zou tot gevolg hebben dat de Stichting Notarieel Pensioenfonds ("fonds A") ophoudt te bestaan en dat de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden van fonds A (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden worden van Stichting Bpf voor medewerkers in het Notariaat ("Fonds B").

Een aantal opmerkingen past daarbij.

1) Is er geen sprake van “invaren”?

De MvT luidt:

“Tot aan de fusiedatum opgebouwde aanspraken worden door de fusie niet gewijzigd”

In het Tijdschrift voor Pensioenvraagstukken is “invaren” door Prof. Maatman als volgt gedefinieerd:

*“de transformatie van opgebouwde pensioenrechten en -aanspraken tot rechten met een ander — voorwaardelijk — karakter”.*¹

Een Bpf kent de eis van één financieel geheel, in tegenstelling overigens tot het APF en de PPI.

Dat betekent dat juridisch geen afgescheiden vermogens bestaan. Indien er aanspraken en rechten van fonds A naar fonds B ‘verhuizen’ kan dat invaren betekenen, of, in het ‘gunstigste’ geval, een waardeoverdracht ex 83 PW, waarbij een individuele deelnemer bezwaar tegen de overdracht kan aantekenen.

Hoe kan vervolgens in de MvT betoogd worden dat, zoals in casu, indien twee pensioenfondsen, met verschillende dekkingsgraden, fuseren er geen sprake van “aantasting” is (in positieve of negatieve zin) van opgebouwde pensioenrechten? Zijn er niet allerhande soorten toezeggingen gedaan aan deelnemers aan zowel fonds A als fonds B (zie hieronder)?

Ik besef dat dit fusieregime gangbaar is bij Bpf-en, maar is het ook juist?

2) Een andere pensioenentiteit

Een fusie tussen de pensioenfondsen is het meest logisch, aldus de MvT.

Ten eerste, in de MvT wordt opgemerkt:

“Gezien de aard van de pensioenregelingen voor het notariaat – de verplichte regelingen zijn uitkeringsregelingen en daarbij is niet enkel de premie bepalend voor de uit te keren pensioenen - is het overbrengen van de uitvoering van deze regelingen naar een premiepensioeninstelling geen optie.”

Allereerst kan betwijfeld worden of beide fondsen uitsluitend uitkeringsovereenkomsten uitvoeren. Zitten er geen DC (achtige)-regelingen in één van de fondsen? Zoals bekend, de PPI mag alle pensioenregelingen uitvoeren zolang het risico bij de deelnemer ligt. Zo kan overigens meteen de BTW-vrijstelling behaald worden.² Een PPI scheelt aanzienlijk in de kosten, zoals laatstelijk ook becijferd door de ministeries van Financiën en Sociale Zaken.³

¹ TPV 2014/17.

² Brief van de staatssecretaris van Financiën inzake een analyse van het ATP PensionService A/S-arrest van het Hof van Justitie EUDGB/2014/5116, september 2014.

³ Zie J. W. Hoitsma, ‘PPI’s scoren uitstekend in evaluatierapport’, Pensioen Magazine, 2014, 138.

Ten tweede, het probleem van de afgescheiden vermogens, het zogeheten 'ringfencen'. Is het de bedoeling dat jongere medewerkers en notarissen de oudere notarissen gaan subsidiëren in het nieuwe fonds? De salarissen en de pensioentoezeggingen van deze deelnemers lopen flink uiteen. Zolang de eis van één financieel geheel geldt, is van subsidiëring immers sprake.

De problematiek inzake het ringfencen wordt des te pregnanter inzake de nieuwe pensioenregeling – per 1 januari 2015- die boven de 100.000 euro het karakter van een zuivere premieovereenkomst heeft. Prof. Sleijpen (DNB) meldde onlangs in de Tweede Kamer:

"Heel belangrijk is met name die ringfencing die de heer Omtzigt al noemde. Je zult het dusdanig moeten vormgeven – ik sprak zo-even over het VPL en de voorliggende voorstellen die minder ver lijken te gaan – dat je in voldoende mate de collectieve pensioenpot afscheidt van deze nieuwe spaarfaciliteit. Dat is een van de dingen die DNB heel belangrijk vindt".⁴

Ten derde, in de MvT wordt opgemerkt:

"Tegelijkertijd staat daar tegenover het nadeel dat het indexeren van de pensioenen door de verzekeraar van te voren moet worden ingeschat en geprijsd voor de gehele looptijd van het contract."

Dat is juist. Indexeren heeft een prijs. Belangrijker is echter het volgende. In het Europese Commissie voorstel bij de herziening van de pensioeninstellingen richtlijn (de IBPV-richtlijn), wordt opgemerkt:

"Tal van deelnemers aan regelingen geven er zich geen rekenschap van dat hun pensioenrechten niet gegarandeerd zijn of dat deze rechten, anders dan bij andere financiële contracten, ook al zijn zij opgebouwd, door IBPV's kunnen worden gekort."⁵

Hierbij wordt door de Europese Commissie gewezen op Nederland. Veel Nederlandse deelnemers zijn verontwaardigd: jarenlang is verteld dat hun pensioen waardevast en gegarandeerd is. Dat blijkt niet zo te zijn. De Europese Commissie wil dit aanpakken: communiceer helder en eerlijk met de deelnemer. Maak duidelijk welke toezegging er wordt gedaan.

Het uitgangspunt in de MvT om niet voor een andere pensioenentiteit te kiezen dan een verplicht Bfp staat met het bovenstaande op gespannen voet. De deelnemer is gebaat bij duidelijkheid. Gaandeweg bezien of indexeren tot de mogelijkheden behoort is dat niet.

⁴ Tweede Kamer, 33610, nr. 24, 2013-2014.

⁵http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/com/com_com%282014%290167_/com_com%282014%290167_nl.pdf.

3) Is de gekozen oplossing toekomstbestendig?

Momenteel ligt het APF voor in de Tweede Kamer. Het APF is met name bedoeld om pensioenfondsen – die zelfstandig niet verder kunnen – te consolideren. De verwachting is dat het APF – alhoewel daar wel EU-rechtelijke consequenties aan zitten⁶ – ook verplichtgestelde regelingen mag uitvoeren en dat verplichtgestelde fondsen zich tot een APF kunnen omvormen.

Waarom kan er niet op het AFP gewacht worden? Is de voorgenomen wetswijziging dermate urgent? Is het een kostenafweging en dient er schaalvergroting plaats te vinden? Dan geldt het onderstaande *a fortiori*.

In België, bijvoorbeeld, staat al een APF, het OFP. In Luxemburg kent men het ASSEP. Beide zijn Europese IORPs en onder solide toezicht staand.

In deze entiteiten kan in beginsel alles wat met een APF (of een verplichtgesteld Bpf), wordt getracht te bewerkstelligen, alleen hebben de OFP en de ASSEP wel een internationaal karakter en kennen zij de nodige flexibiliteit.

De vraag kan ook gesteld worden of de pensioenregeling wel een uitkeringsovereenkomst (DB) blijft. Het nieuwe fonds is onderhevig aan het nieuwe FTK (“nFTK”) dat geldt vanaf 1 januari 2015. Verschillende fracties hebben tijdens het wetsvoorstel nFTK vragen gesteld over het karakter van de regeling. Zo vroeg de VVD:

“Het «defined benefit contract» dat de we tot nu toe kennen is het laatste decennium aan erosie onderhevig en wordt door de verandering van de rekenregels eigenlijk min of meer afgeschaft constateren deze leden. Ons pensioenstelsel wordt een gemengd stelsel met steeds meer nadruk op «defined contribution», waarbij de beleggings- en de inflatierisico’s worden verschoven van de werkgever naar werknemer. Is de regering het hiermee eens?”⁷

De regering antwoordde hierop:

Dat beeld komt ook naar voren in de conclusies van de commissie Goudswaard. Daar waar in het pensioencontract sprake is van voorwaardelijke indexatie, is het ook evident dat het risico in enige mate bij de deelnemers en pensioengerechtigden terecht komt.”⁸

Afgaande op deze overweging van de regering is duidelijk dat het pensioencontract steeds meer “DC” wordt.

⁶ Het meest prangende is overigens niet het mededingingsrecht, maar het vrij verkeer van diensten ex 56 VWEU.

⁷ Eerste Kamer, 33972, nr. C, 2014-2015, p.2.

⁸ Eerste Kamer, 33972, nr. D, 2014-2015, p. 37.

Afsluitend

Graag zou ik op deze punten een verduidelijking zien. Deze fusie lijkt onvoldoende doordacht. Mijn voorstel zou zijn de fusie tussen de twee pensioenfondsen uit te stellen en te wachten op het APF en verder denkwerk te verrichten.

Een oplossing dient gekozen te worden die wellicht meer in lijn is met maatschappelijke ontwikkelingen, zoals keuzevrijheid voor een deelnemer (welke geheel ontbreekt bij een Bpf).

Intussen kunnen de DC (achtige)-regelingen naar de PPI en, later, de DB-regelingen (voorzover daar naar nog sprake van is) in een andere entiteit dan een verplichtgesteld Bpf. Dat maakt de oplossing toekomstbestendig zodat over een bepaalde tijd niet nog eens een andere uitvoerder hoeft te worden gezocht.

Prof.dr.mr. H. van Meerten

Hoogleraar Internationaal Pensioenrecht, Universiteit Utrecht